

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Gospodinjski tečaji na Dolenjskem.

Gospodinja podpira tri vogale pri hiši! V tem pregovoru se zrcali ves velik pomen, ki ga ima naša gospodinja na kmetih za blagostanje in napredek gospodarstva. V resnici tudi vidimo, da ima pridna gospodinja največ dela pri hiši, da je leto in dan uprežena od ranega jutra do pozno na večer. V hiši, pri otrocih, v kuhinji, v svinjaki, v hlevu, pri perutnini, povsod jo čaka delo. Ako se gospodinjam pripisuje tolika važnost pri hiši, moramo to občutiti posebno dolenjski kmetje, kajti resnica je, da ima pri nas gospodinja še več posla kakor po drugih deželah. V rokah naše gospodinjice ni le hišno gospodinjstvo in izgoja otrok, kakor vidimo to n. pr. v Švici in po drugih naprednih deželah, ampak naše gospodinjice se ukvarjajo vsepovsod tudi s kmetijskim gospodinjstvom; one oskrbujejo prasiče, perutnino, krave in se udeležujejo tudi raznih del na polju. Povsod se poznajo njene roke, tako je da je le preresnichen pregovor, ki smo ga zgoraj napisali. In to traja leto in dan, v enomer naprej! Dočim se gospodar na zimo malo oddahne od vsakdanjega truda, ni za gospodinjico nobenega počitka! Po zimi ima pri prasičih in živini še več dela kakor po leti!

Ker pripada našim gospodinjam na kmetih tako važna naloga, ni vsejedno, kako se kmetska dekleta pripravijo za ta svoj poklic. Zahteve današnjega časa so vedno večje in da postane kmetska hči kos važni svoji nalogi in svojemu poklicu, je treba, da se tudi za njeno izgojo kaj več stori. Merodajni krogi so začeli to uvidevati in obračajo čim dalje večjo skrb tudi na primerno šolanje kmetskih deklet.

Če je treba kmetskemu mladeniču strokovnega pouka, ga nujno potrebujejo tudi kmetska dekleta. Ta pouk bo toliko hvaležnejši, ker so dekleta v obče bolj marljiva in bolj dovzetna kakor mladeniči. Pouk, ki ga dobi kmetska hči doma pri materi, je dober, če je mati veščica in skrbna gospodinja in izgojiteljica, če je vajena delu, vajena na red, na varčnost in če je dobro izurjena v gospodinjskih opravilih. V mnogih hišah pa tega ne najdemo in v takih hišah se kmetsko dekle slabo pripravi za svoj poklic. Veliko dobrega se lahko nauči kmetsko dekle, če pride za nekaj časa v službo v kako dobro hišo, kjer se gospodinja zavzame za primerno izgojo dekleta in ga skuša v vsem potrebnem poučiti. Posebno dobri so se pa izkazali gospodinjski tečaji in šole, ki se prirejajo za kmetska dekleta slično kakor za mladeniče. V takih tečajih se navajajo dekleta v vseh potrebnih čednostih, ki dičijo naše gospodinjice, pa tudi v vseh delih, ki so potrebna v hišnem in kmetijskem gospodinjstvu.

Takih tečajev je treba tudi pri nas na Dolenjskem, da se naša dekleta bolj izvežbajo za svoj poklic. Na Notranjskem imamo gospodinjski tečaj na Vrhniki, ki se splošno hvali. Na Gorenjskem so že tudi pričeli s tako šolo in sicer v Repnjah pri Vodichah. Čas je, da dobimo tudi Dolenjci take tečaje, v katerih se imajo naša dekleta vzgajati za dobre in skrbne gospodinjice. —r—

Krmljenje živine po zimi.

Vspreh živinoreje se ne ravna samo po plemenu, ampak tudi po krmi. „Krava pri gobcu molze!“ To je star pregovor, ki pridobiva tudi za naše razmere čim dalje več pomena. Če hočemo v živinoreji napredovati, je na vsak način potreba, da napredujemo tudi v krmljenju živine. Saj je krma duša živinoreje, ravno tako, kakor je gnoj duša poljedelstva.

Pri nas je glede krme in krmljenja še mnogo pomanjkljivega, in če nam živina ne prinaša tistih koristi kakor po drugih deželah, če nima take cene in če ne velja toliko za užitek, pripisati je to v veliki meri nezadostnemu krmljenju živine v obče in v zimskem času še posebej.

Za napredek naše živinoreje ni vsejedno, kakšno krmo in koliko krme se živini daje, ni vsejedno, kako se krma meša in pripravlja za pokladanje.

V tem pogledu si moramo predstavljati živalsko telo kot kako tvornico (tovarno), v kateri se izdeluje mleko, meso in tolsča itd. Notranji deli života (želodec, pljuča, srce itd.) so stroji te tvornice, ki vsak po svoje pripomorejo, da se iz použite krme napravi kri, iz krvi pa meso, mleko itd. Kakoršna je krma, ki prihaja v živalsko tvornico, takšni so tudi izdelki. Malo krme, malo izdelkov! Slaba krma, slab užitek! Zato pa mora biti naša skrb, da dobiva živina zadosti krme in zadosti tečno krmo. Le v tem slučaju nam daje povoljnih koristi! Kolikor bolj smo poučeni o življenskih potrebah naše živine in po drugi strani o vrednosti raznih krmil, toliko bolj bomo cenili pravo strežbo pri živini, in zato je pred vsem potreba, da izpregovorimo par besedi o živalski prebavi.

Najvažnejše o živalski prebavi.

Nekoliko znanja o živalski prebavi je treba vsakemu živinorejcu, da bo vedel prav ceniti vrednost enega in drugega krmljenja. Prebava krme se prične že v gobcu in konča v črevah. V gobcu se krma žveče in oslini, in je veliko na tem, kako se krma oslini. Dobro oslinjena krma se bolj prebavi, zato se pokladanje suhe krme v obče bolj priporoča kakor pokladanje mokre krme. Suha krma se bolj zveče in bolj oslini. V želodcu se krma prebavlja s pomočjo želodčnega soka, v črevah pa

s pomočjo žolča in trebušne sline. Važno je za prebavo, da se izceja v želodcu dosti želodčnega soka. Zato se v naših razmerah nujno priporoča pokladati sol, ki največ pomaga, da je želodec bolj sposoben za prebavo. Sol je v želodcu to, kar je olje za stroje ali pa voda za mlinsko kolo. Iz želodca in črev prestopajo raztopljene snovi v kri, ki se pretaka po celem telesu in ki spravlja prebavljene snovi kamor treba, da se napravi iz njih meso, tolšča, mleko itd. Pri tem delu pomagajo živalski prebavi posebno pljuča in vnanja koža. V pljučah se kri čisti; za to so pa zdrava pljuča neobhodno potrebna za dobro prebavo in za popolno izkoriščenje krme. Treba je pa tudi čistega zraka (dobre ventilacije), da pljuča prav delujejo in da se kri dobro čisti. Poleg dobrih pljuč je treba pa tudi zdrave in čiste vnanje kože. Skozi kožo odhajajo neprestano hlapne snovi, ki jih izločuje kri, ko postanejo neporabne za telo. Da se to neprestano kožno hlapenje vrši pravilno, je treba čiste kože. Zato je redno snaženje kože silno važno za uspešno prebavo ozir. presosno. Skozi kožo odhaja pa tudi telesna toplota, ki nastaja iz použite krme. Zato ni vsejedno, kaka toplota je v hlevu. V mrzlem hlevu se koža veliko hitreje hladi in je treba več krme, da se nadomešča potrebna telesna toplota. V takem hlevu se krma zapravlja na škodo užitku, ki ga pričakujemo od živine. Zato pa treba dosti toplih hlevov, da nam krma prav zaleže. -r-

(Dalje pride.)

Politični pregled.

Kažipot „Slov. Jednote“ za rešitev avstrijske krize. S trinajstimi proti trem glasovom je 1. dec. parlamentarna komisija „Slov. Jednote“ po dolgotrajnih posvetovanjih sprejela posredovalni predlog poljskega kluba. Ta sklep „Slovanske Jednote“ ni nobena koncesija vladi ali nemškimi strankam. Nasprotno. Vlada in nemške stranke bi bile celo zadovoljne, ako bi „Slovanska Jednota“ še nadalje za nujnimi predlogi zapirala dnevni red. Vlada bi s § 14. uveljavila začasni proračun in morda še druge „državne potreščine“. Nemške stranke pa bi strgale korenček, češ, da je „Slovanska Jednota“ vsilila vladi zloglasni § 14. Da se torej prepreči zloraba § 14. in da „Slovanska Jednota“ omogoči Poljakom nadaljno posredovanje, je sklenila umakniti nujne predloge in dovoliti prvo branje začasnega proračuna. Proti temu sklepu so bili le češki radikali in pristaši dr. Stranskega, vsega skupaj 18 poslancev.

V smislu tega sklepa so slovenski in češki poslanci umaknili svoje nujne predloge. Le češka radikalca Lisy in Choc se nočeta pokoriti večini.

„Slov. Jednota“ dopusti le prvo branje drž. proračuna. To pa je le prva polovica pota do premirja. „Slov. Jednota“ zahteva namreč demisijo sedanje vlade že pred drugim branjem proračuna. Ker pa vlada, kar je naravno, jako nerada zapusti svoja mesta, in ker tudi nemške stranke ne hrepene po nepristranski vladi, potrebna je moralna sila, da izbije klin. In to morejo storiti le poljski poslanci, ako že pri prvem branju proračuna v zbornici, ali pa pri razpravi v odseku, na vsak način pa že pred drugim branjem izjavijo, da ne bodo nadalje podpirali sedanje vlade. Z drugimi besedami: „Slov. Jednota“ je umaknila nujne predloge, da se prične razprava o proračunu, le s tem pogojem, da Poljaki v drugem branju ne glasujejo za šestmesečni državni proračun, ako vlada ne odstopi. In to so Poljaki tudi obljubili, kar je seveda osupnilo ves nemški tabor. — Ako naj odstopi sedanja vlada, treba je preje ustvariti pogoje za obstanek bodoče vlade, vsaj za eno leto. Ali pa je mogoče, da se v kratkem času med prvimi in drugim branjem državnega proračuna, torej v 14 dneh, pripravijo trdna tla za novo, in sicer parlamentarno vlado? V sedanjih razmerah je možno le izvenparlamentarno, torej uradniško kot prehodniško ministrstvo. Zagotovljena bi morala biti pariteta med Slovani in Nemci, zagotovljena popolna objektivnost nove vlade, zagotovljeno pa tudi začasno premirje v zbornici. V tem času pa bi morale stranke določiti delovni program, sosa-

viti toraj ona nujna vprašanja, ki naj jih reši bodoča parlamentarna večina. In iz te večine je mogoča parlamentarna vlada, vsaj za nekaj časa. Gotovo je namreč, da se bodo ponavljale parlamentarne in vladne krize, dokler ni rešeno vsaj v glavnih bistvenih točkah narodnostno vprašanje v Avstriji.

Dejstvo je, da je „Slovanska Jednota“ odprla pot do prvega branja začasnega proračuna v trdni nadi, da poljski klub s svojo taktiko ustvari novo parlamentarno konstelacijo. S tem dejstvom morajo računati vlada in nemške stranke.

Parlamentarni položaj. Jako živahno se razpravlja v parlamentu oblika rekonstrukcije kabineta. — Parlamentarna komisija „Slovanske Unije“ je z veliko večino 10 proti 5 glasovom, torej s potrebno dvetretjinsko večino sklenila, da je za izvenparlamentarno ministrstvo. Predlog za parlamentarno koalicijsko ministrstvo je bil odklonjen. Proti parlamentarnemu kabinetu so govorili in glasovali zastopniki „Slovanske Jednote“, čeških agrarcev, čeških radikalcev, Mladočehov in Rusinov. Za so bili samo zastopniki češke katoliškonarodne stranke, „Jugoslovanske zveze“ in prof. Masaryk. Principijelno se je izrekla „Slovanska Unija“ za izvenparlamentarno ministrstvo, ki znači nekak prehod. Parlamentarna komisija je obenem odločno se izrekla, da more biti v izvenparlamentarnem ministrstvu najstrožja pariteta med Slovani in Nemci. Parlamentarna komisija „Slovanske Unije“ se je z 8 proti 7 glasovi izrekla za opustitev ministrov rojakov, posebno ker se je pri češkem ministru rojaku pokazalo, da njegovo delo popolnoma preprečuje agitatorično in hujskajoče delo nemškega ministra rojaka.

„Slovanska Jednota“ prej ko slej stoji na stališču, da se mora vlada rekonstruirati. Skoro vse stranke to uvidevajo. Prevladuje tudi menenje, naj se osnuje zgolj uradniško ministrstvo, ki bo pot pripravljalo za parlamentarno. „Jednota“ se je le izrekla za pariteto mej Nemci in Slovani. Naravno je, da zahteva v bodočem ministrstvu 3 Čeha, 2 Poljaka in 1 Jugoslavana. Vse kar se piše o osebah, so bolj časnikarska ugibanja. Ako se govori o poslancih kot kandidatih za ministre, se ob enem pozabi dejstvo, da se je „Slov. Jednota“ izjavila za uradniško ministrstvo, toraj so za ta slučaj poslancem nade splavale po vodi. Dne 7. decembra so bila zopet posvetovanja. Na željo Nemcev naj Poljaki posredujejo. A doseglo se ni družega, nego da si zastopniki „Jednote“ želje o rešitvi provizornega proračuna vzeli na znanje ter bodo dalje sklepali. Včeraj v četrtek je bila zbornična seja, v kateri so imeli govoriti voditelji glavnih strank; narbrž tudi dr. Glabinski v imenu Poljakov odda odločilno izjavo. — Tako slepomišenje kaže, da bi si vlada nar rajši pomagala s § 14. Visoki krogi baje tudi ne marajo dosti za ljudski parlament; zato takó vzdržujejo barona Bienerttha.

Na Goriškem je S. L. S. postavila za dopolnilno volitev v deželni zbor za splošno kurijo dne 19. decembra Franca Zlobec, kmeta in župana v Ponikvah na Krasu.

Ogri z vsem zavlačevanjem svoje krize želé samo več pridobiti, oziroma izsiliti od vladarja. Košut bi bil rad ministrski predsednik, a Justhovci so mu to preprečili. Cesar baje poveri vlado pl. Lukaczu.

V Bosni se vedno bolj kaže mažarsko kopito. Oudotna deželna vlada je osnovala nov gospodarski odsek. Dotični uradniki pritiskajo na trgovce, naj blago naročajo iz Ogrskega. Torej je ta oddelek nekaka mažarska trgovska agentura.

Italijansko ministrstvo Giolitti je odstopilo vsled poraza pri volitvah v davčni odsek, ki bi imel razpravljati o novi davčni preosnovi. Piše se, da bo njegov naslednik Sonnino, ki pa ni prijatelj trozveze.

Bivši srbski minister Georgjević izdaja v Belgradu nov list „Balkanska Zveza“, ki proglašá geslo: „Balkan Balkancem!“ Govori se o tesnejši zvezi mej Bulgarijo, Srbijo in Črnogoro. Ost te zveze je obrnena proti Avstriji.

Angleška gosposka zbornica je odklonila proračun, kakor ga je odobrila spodnja zbornica. Ministrski predsednik Asquith se noče pogajati z lordi, in nar brž se bodo ob novih volitvah izrekli zoper obstoj gosposke zbornice.

Belgijski kralj Leopold se spušča v razna podjetja radi dobičkarija. Ljudstvo je pa nanj posebno nevoljno, ker vkljub svoji starosti živi v pohujšljivih odnosajih z neko Vaughan, katera se vtika tudi v politične zadeve. Govori se o odstopu kralja.

Na Francoskem se katoličani resno pripravljajo za bodoče volitve. Vsi dobromisleči se združujejo pod geslom: za brambo katoliške cerkve in šole.

Proti Nicaragui so Zvezne države odposlale nekaj vojnih ladij s kontreadmiralom Kimball.

Zabavi in pouku.

Profesor dr. Josip Marinko.

(Konec.)

Dr. Marinko soustanovnik „Dolenjskih Novic“ in pisatelj.

V letošnji prvi številki našega lista je profesor Marinko sam opisal, kako so se rodile „D. Nov.“ Uprav v njegovem stanovanju so se proti koncu l. 1884 sošli nekateri rodoljubi, ki so sklenili za tedaj zelo zanemarjeno Dolenjsko izdajati poseben list, ki naj bi našega kmetovalca in obrtnika poučeval v njegovih strokah, ju opozarjal na nove iznajdbe, ki olajšujejo umno poljedelstvo in vinogradništvo, oziroma obrtno podjetje. Poleg tega naj bi list nudil priprostejšim raznih novic in zabavno-poučne stvarine. List naj izhaja vsakih 14 dni za nizko ceno 1 gld.

1.) Dne 1. januarja 1885 res izide l. številka lista, kateremu so dali ime „Dolenjske Novice“. Prvi ustanovniki so bili tudi njih zvesti sodrukniki. Ko je meščanski ravnatelj I. Lapajne v Krškem radi preoddaljenosti odstopil od fakičnega uredništva, je vodstvo lista prešlo v roke prof. Marinka, katero je menda oddal še le, ko je agilni vikar Josip Benkovič tako živahno deloval za versko-narodno probujo ne samo v mestu, ampak tudi po raznih dolenjskih krajih.

Ta list je profesorjeve druge ustanove — rokodelsko društvo in dijaško kuhinjo — zvesto podpiral. Skoro vsaka številka je prinesla kako notico o zgornjih društvih ter ju priporočevala občinstvu v blagohotno podporo, kakor smo že čitali v prešnjih odstavkih. — Katere članke je spisal dr. Marinko za „Novice“, ni znano in narbrž tudi on sam več ne ve. Gotovo je, da so članki o rokodelskem društvu in o dijaški kuhinji večinoma prišli spod njegovega peresa, včasih so tudi podpisani. Omenjali smo že zgoraj, da je bilo par slavnostnih govorov o koristi rokodelskih društev natisnenih v „Slovenca“.

Primerno se nam zdi omeniti, da dr. Marinko ni pisatelj ex professo, nego je le toliko in tedaj prijel za pero, v kolikor je videl potrebo poseči vmes, da se vse dobro pospešuje in našemu ljudstvu čem več koristi. — Naj navedemo še drugih sestavkov, kolikor smo jih mogli zaslediti; saj s tem olajšamo delo prihodnjemu literarnemu zgodovinarju. —

2.) Ko je l. 1886 tedanji kapelan pri mestni fari sv. Jakoba v Ljubljani A. Žlogar ob 1001. smrti obletnici sv. Metoda na svetlo dal: „Zbornik na slavo sv. Cirila in Metoda“, je poslal donesek i profesor dr. Marinko z naslovom: „Sv. C — M. — uzornika slov. dijakom“, ki je natisnen od st. 181 nasl., v katerem svojim ljubim dijakom na srce poklada čednosti teh slovanskih uzornikov in jih vnema k značajnosti in domovinski ljubezni. — Znano je, da so gg. duhovniki pogosto vabili dr. Marinko za slavnostnega govornika ob novih mašah, patrocinijih, izvenrednih shodih, na božjih potih itd. Kadar ni bil službeno zadržan, je rad postregel. Ni nam znano, ali je bil kak govor objavljen; a sklepati smemo, da izborni propovednik hrani kaj homiletičnega blaga v rokopisu ali vsaj v osnovah. Škoda bi bilo, če bi se njegovi jedrnatí govori pozgubili tem bolj, ker imamo „Pastirja“, ki bi jih otel pozabljivosti. — Isto velja o njegovih ekshortah, ki so prve izgovorjene na slovanskih gimnazijah. „Luč naj se ne skriva pod mernik!“

3.) Svojemu prvemu župniku v Kostanjevici postavil je hvaležni kapelan slovstven spomenik z naslovom: „Janez Lesjak, župnik Kostanjeviški. Spisal dr. Jos. Marinko“ v Drobhtnicah l. 1891 str. 114 nasl. Gotovo so tedaj z zanimanjem čitali Kostanjevičani ta životopis, ki v poljudni besedi načrta blagi značaj tega vrliga slovanskega rodoljuba.

4.) Počitnice profesor porabi za svoj odmor — pa tudi za spoznanje krajev in narodov. Ker je bil Marinkov pobratim dr. Jeglič mej tem postal vrhbosanski kanonik v Sarajevem, ga je želel obiskati in ogledati si deželo in ljudstvo — novo Avstrijo. Tako so l. 1894 v „Dom in Svetu“ zagledale beli dan: „Črtice z avstrijskega juga, spisal dr. Jos. Marinko“ str. 123 nasl. Ta potopis bo citatelj še sedaj z zanimanjem bral ter lože umeval razvoj jugoslovanskega vprašanja, ki je uprav zdaj na površju. —

5.) Ko se je „kmetijska šola“ iz Notranjskega imela preseliti na Grm, je kranjska dežela v ta namen kupila poprej Smolovo veleposestvo. Odprodala pa je ves kompleks okrog griča, katerega venča kapela Božjega groba. Ta kompleks je prišel v last g. Ivana Krajca in z njim tudi kapela. A bila je že zelo

zapuščena, oziroma opuščena, da se v njej ni več maševalo. G. Krajec je sklenil cerkvico odločiti pryotnemu namenu. Radi tega jo je z nekaterimi dobrotniki lično prenovil in oskrbel z vsem potrebnim, da se zdaj zopet opravlja služba Božja. Na vse to je l. 1895 opozorilo: Izvestje c. kr. višje gimnazije, ki je objavilo izpod peresa prof. Marinka spis: „Božji Grob pri Grmu poleg Novega mesta.“ Času primeren donesek k zgodovini novomeške okolice.

6.) L. 1898 se je izvršila važna sprememba na knezoškofijski stolici v Ljubljani. Vsled cesarjeve želje je bil premeščen dr. Jakob Missia kot knezonadškof v Gorico, v Ljubljano pa so pozvali že l. 1897 posvečenega pomožnega biskupa dr. Anton Jegliča. Kdo je bil bolj poklican Slovence soznaniť z novim nadpastirjem in z njegovim neumornim delovanjem v domovini kakor tudi med južnimi brati na Balkanu, kakor njegov prijatelj in znanec od mladosti sem? Res je „Dom in Svet“ l. 1898 str. 147 nasl. s sliko objavil kratek životopis: „Dr. Anton Jeglič, novoimenovani škof ljubljanski, spisal dr. J. M. . . . Istotako v Drobhtnicah 1898: „Dr. Ant. Jeglič itd. s sliko. V bistvenih potezah je narisal dotedanje delovanje svojega pobratima.

7.) Zanimiv potopis je objavil „Dom in Svet“ l. 1900 z naslovom: „Izprehodi po Slavoniji“ str. 314 nasl., v katerih opisuje prof. Marinko svoje utise po lepi, a dokaj zanemarjeni jugoslovanski pokrajini.

Spisov sicer ni veliko, a oni so po svoji vsebini tedaj bili zelo času primerni, in še zdaj se lahko s pridom čitajo.

Upamo, da gospod profesor zdaj, ko bo imel več časa na razpolago, peresa ne bo odložil.

* * *

Ni čuda, da je vsestransko delovanje sicer zelo krepkega moža z rastočimi leti nekoliko potrló. Enkrat je bil opasno zbolel ter pri usmiženih bratih srečno prestal operacijo. — Poleg svojih ustanov podpira dr. Marinko tudi vsa društva in podjetja, zasnovana na katoliško-narodnem temelju. Ko se je leta 1885 ustanovila šolska družba sv. Cirila in Metoda, osnoval je on že l. 1886 podružnico v Novem mestu, katerej je bil dalj časa prvomestnik. Uplačal je tudi pokroviteljstvo. Na velikih skupščinah je bil mnogokrat navzoč, nazadnje na žalostni skupščini v Bohinjski Bistrici, ko je prišlo do popolnega razkola.

Radi bolezní v grlu moral je po nasvetu zdravnikov par semestrov opustiti pouk. L. 1907 se je iz zdravstvenih razlogov podal v orijent, kjer se je dokaj pokrepčal. L. 1909 meseca avgusta pa je stopil v stalni pokoj.

Upamo, da nam skromni gospod ne bo zameril, da smo začrtali nekatere poteze iz njegovega plodonosnega življenja. „Dol. Novice“ so se ravnale po nasvetu pesnika Gregorčiča, ki je svoj čas o vrlém možu zapel:

Ker sam pa v silni skromnosti
Svoj skriva svit,
Naj zdajnosti, potomnosti
Bo tu v izgled odkrit.

Zato pa tudi sklepamo z istega željo:

O trosi Bog ti sreče rôž
Na vse poti,
A nam pa daj še mnogo môž,
Môž vrléh kot si ti!

Podgorjanski.

Dopisi.

Trebnje. Shod S. L. S. „Kmečka zveza za trebanjsko dekanijo“ je sklicala shod dne 5. decembra. Dasi se je vabilo glasilo le za somišljenike, vendar se je znana šentlorenska garda urinila mej zborovalce z namenom: shod motiti, če ne celó preprečiti. Kakšni so ti ljudje, najbolj kaže dejstvo, da kolovodje pripeljejo seboj upijanjene osebe, s katerimi je vsaka pametna beseda nemogoča. — Ko predsednik trebanjski župan Huč da besedo deželnemu odborniku dr. Lampetu, se kmalo med njegovim poročilom začujejo vinski glasovi. Poslanec opozarja na posledice takega motenja. Dolžnost poslancev je, da poročajo volilcem o svojem delovanju in da jih nihče ne sme motiti. Razbijanju shodov mora biti enkrat konec. Liberalci naj zborujejo kjer in kadar hočejo, mi jih pustimo pri miru. Eden do šest mesecev čaka onega, ki se pregreši zoper postavó v varstvo shodov. Ko vkljub opominu ni bilo miru, zahteva župan-predsednik orožnike. To je pomagalo. Liberalci so se pri pogledu bajonetov streznili, eni odšli, drugi pa mirno vstrajali do konca.

Na to se je zborovalo skoro tri ure. Dr. Lampe je razkril vsa hinavščina in lažljivost liberalne stranke, ki je hotela deželni zbor za obstrukcijo onemogočiti, in ko se jim to ni posrečilo, zdaj tu in tam po deželi na svojih shodih v istini le slepijo svoje poslušalce. — G. Ivan Povše iz Mokronoga nasvetuje zaupnico dr. Lampetu, ki je bila navdušeno sprejeta. — Deželni poslanec Hladnik pojasni nameravani novi vinski davek ter predlaga protest, kateremu so vsi pritrdili. — Dekan Nagode omenja zadnje gonje proti knezoškofu, kateremu se izrazi popolno zaupanje. — Tajnik kmečke zveze Oblak je poročal o njenem delovanju za gospodarske koristi, o povzdigi živinoreje v našem okraju itd. Slednjič predsednik še predlaga zaupnico našim državnim poslancem, ki se je soglasno sprejela. Shod je dosegel popolnoma svoj namen — in še več, kajti odslej se znani razsajajo ni bodo upali več razbijati shodov. Naši možje so še bolj spoznali, kaj so zakrknjeni liberalci — niti eden se ne bo več vsedal na njih limanice.

Leskovec pri Krškem. Mlad ubijavec. V noči od četrta na petek 2. tega mesca je 17let stari Franc Škoda iz Straškega vrha 21letnemu Janezu Kerin iz Dolenj nož zasadil v srce, da je ta umrl vsled izkrvavljenja. — Raztelesenje je pokazalo, da v srcu ni ostala niti ena kaplja krvi. Ubijavec je sedaj v zaporu v Krškem.

Ljubljana. Naša narodna obramba. Ožji odbor, ki je bil izbran na narodno-obrambni enketi, da izdela pravila, je to svoje delo dovršil. Treba je še nekaj predpriprav za uspešno delovanje. Ustanovni občni zbor našega narodno-obrambnega društva naj bi bil v torek 14. decembra v Ljubljani. Vse gospode, ki dobe od ožjega odbora vprašanja, prosimo, da na poslano jim tiskovine takoj odgovore.

Obračun o poslanem in nabranem denarju za obmejne Slovence.

(Sklenjen pred sejo odbora 11. novembra 1909.)

Dohodki.	
Prebitek	K 166.26
Gotovine nabrali	„ 9899.20
Obresti od naloženega denarja	„ 35.74
Skupaj	K 10.101.20
Stroški.	
Poštni čeki	K 200.—
Glasom odsekovega sklepa za dne 10. septembra t. l. poslali v Št. Ilj za novi „Dom“	„ 4000.—
Glasom sklepa narodnoobrambene enquete z dne 16. oktobra poslali v Št. Jakob v Rožu za tamnošnjo šolo	„ 3000.—
Glasom sklepa narodnoobrambene enquete z dne 16. oktobra t. l. poslali društvu „Kres“ v Gradcu	„ 500.—
Znamke, poštnine, pisarniške potrebščine in dr.	„ 54.66
Pomožnemu uradniku	„ 60.—
Skupaj	„ 7.814.66

V gotovini ostane torej še 2286 K 54 vin.

Od vžigalic je bil podan račun na zadnjem občnem zboru S. K. S. Z. v Št. Jakobu v Rožu. K temu dostavljamo račun, sklenjen 11. novembra 1909 o čistem ostanku prodaje vžigalic „V korist obmejnim Slovincem“:

Gotovine, naložene v „Ljudski posojilnici“ na hran. knjižico šte. 26.291, je	K 570.—
Terjatve	„ 451.27
Skupaj	K 1021.27

Od te svote smo poslali na Štajersko glasom sejnega sklepa z dne 19. novembra . . . . .

Ostane prebitek . . . . . K 521.27

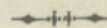
Prodaja je sedaj urejena na sigurni podlagi, tako da so izgube izključene, ker nam od vsakega vagona dá „Gospodarska zveza“ že naprej določeno vsoto. Če se vse naše somišljenice in vsi naši somišljeniki zavzemó za prodajo naših vžigalic „V korist obmejnim Slovincem“, tedaj bomo na leto spravili skupaj znatno svoto za trpeče brate ob meji. Zato v vsako našo hišo naše vžigalice! Vsa naročila na vžigalice sprejema „Gospodarska zveza“ v Ljubljani. Na delo povsod za naše vžigalice!

Prosimo vse Slovence in Slovenke, da odslej še zivahnejše priskočijo na pomoč naši narodni obrambi. Vsled sklepa odseka, izvoljenega na narodni obrambi, se blagajna centralizira, zato prosimo, da se do ustanovitve novega narodno-obrambenega društva vsi darovi, namenjeni za narodno obrambo, pošiljajo pod naslovom „Sloveska krščansko-socialna zveza“ (Odsek za na-

rodno obrambo, Ljubljana.) — Skupni odbor bo potem določil, kam se poslano doneske razdeli. Pred vsem prosimo poverjenike Mohorjeve družbe, da uvedejo splošno pobiranje za obmejne Slovence in vse druge somišljenike, da se sklada obmejnih Slovencev spominjajo ob vsaki veseli in žalostni priliki. Narodna dolžnost premožnejših somišljenikov, naših županstev bi bila, število 1000 darovalcev po 20 K kmalu izpolniti!

Opominjajte drug drugega, naj kaj daruje! Potrebe naraščajo! L. Smolnikar, t. č. podpredsednik S. K. S. Z.; Ivan Traven, t. č. tajnik S. K. S. Z.; Ivan Štefè, t. č. poročevalec narodno-obrambenega odseka; Anton Volta, t. č. blagajnik narodno-obrambenega odseka.

XIV. izkaz darov za „Šentiljski Dom“ došlih od 20. sept. do 1. novembra leta 1909 izkazuje 4176 K 3 vin; od prej vsega vkupaj 12.023 K 53 v. — Št. Ilj v Slovenskih goricah, 1. nov. 1909. — Stavbeni odbor.

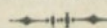
Belokranjski glasnik.

Iz Suhorja. Zadnje dni se je pripeljalo več oseb iz Amerike, a mnogo se jih pa spravlja odriniti čez široko lužo. Velika draginja in pa vinska kriza žene ljudi po svetu.

Župnik Josip Kramarič utonil v Kolpi. „Slovenec“ poroča: V noči od 1. do 2. decembra 1909 je č. g. Kramarič župnik z Vrha pri Vinici, z viniškega mosta po nesreči padel v jako naraslo in kalno Kolpo. Kljub skrbnemu iskanju se dozdej ni posrečilo najti ponesrečenca. Pokojni je bil rojen 14. marca 1858 na Radovici, v mašnika posvečen 25. julija 1885, v dušnem pastirstvu od leta 1886. Bil je velike, junaške postave. Prebivalci na kranjski in hrvaški strani ob Kolpi naj bi blagovoljno pazili na mrliča, ko bi plavalo truplo po Kolpi, mrliča na suho spravili in o tem nemudoma obvestili gosp. Janeza Kramariča, župana na Radovici pri Metliki in županstvo na Vrhu pri Vinici.

K zgornji nesreči poroča „Vaterland“ dne 7. decembra: Župnik z Vrha J. Kramarič je prišel začetkom decembra k župniku Viniškemu na obisk, in se je vkljub odsvetovanju že pozno zvečer odpravil proti domu. Dva dni potem so našli blizo mosta nekatere stvari, ki so jih spoznali za župnikove — in ni dvoma, da je v temi zgrešil pot, padel v Kolpo ter utonil.

Belokranjska železnica. Trasna revizija, ki se prične 13. decembra t. l., se bo bavila s sledečimi trasami: Varianta 3.: Od Uršnih sel čez Kumpmatel (Semiški predor), Rodine in Stražni vrh v Črnomelj. — Varianta 4.: Od Uršnih sel čez Rožni dol, Preloge, Smuk, Otavice v Črnomelj. — Varianta 5.: Od Črnomlja čez Stransko vas, Črešnjevca in Krvavčji vrh v Metliko. — Komisija se snide v ponedeljek 13. dec. v Rudolfovem ob pol 11. ur dopoldne pri okrajnem glavarstvu, in v torek 14. dec. v Črnomlju

Domače novice.

Duhovske vesti. Č. g. Andrej Stenovec, kapelan v Št. Petru pri Novem mestu je prestavljen na Brezovico pri Ljubljani. — Č. g. A. Ilovski je šel v pomoč bolnemu č. g. Antonu Moré, župniku v Bukovšici.

700letnica ustanovitve reda sv. Frančiška. Kakor po vsem svetu se je tudi v naši provinciji sv. Križa praznovala slovesna 700 letnica, po nekaterih krajih s svetimi misijoni, z devet- ali tridnevnici. Tudi v našem mestu se je slovesno obhajal ta spomin s tridnevnico od 5. do 8. dec. Vse tri dneve so bili govori pojasnujoči to važno ustanovitev reda sv. Frančiška; dopoldansko in popoldansko službo božjo so opravljali preč. gg. kanoniki. Na praznik Brezmadežne pa je p. n. g. prošt pontificiral, popoldne sprejemal dijake v Marijino kongregacijo in pridigoval. Slovesnost se je zaključila s „Te Deum“. Verniki so prav obilno obiskovali cerkev in prejemale sv. zakramente. In kako ne, ko jih vabi krasno ozaljšana in bogato razsvetljena cerkev pa izborna petje, ki tako blagodejno vpliva na človeško srce!

Katoliško društvo rok. pomočnikov priredi dne 12. decembra v svojem domu veselico. Vspored: petje in dve igri „Za letovišče“ in „Zamorec“. Igrati ste zelo šaljivi ter se bode vsakdo razvedril in nasmejati, zato je želiti obilnega obiska.

Iz ljudskošolske službe. Obolelo učiteljico Gabrijelo Erker-Jereb v Črmošnjicah namestuje suplentka Štefanija mark. pl. Gozani. Dozdanja suplentka v Bušeci vasi Marija Bulc pride kot začasna učiteljica v Sostro, kjer se šola razširi v štirirazrednico. — Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici na Krki (okraj Litija) je razpisano do 24. grudna t. l. v stalno nameščenje.

Šolske zadeve. Dosedanja trirazredna dekliška šola v Novem mestu se je razširila v petrazrednico; 6. razred, ki odgovarja po učnem načrtu 1. razreda meščanske šole, so prevzele č. šolske sestre iz Maribora; voditeljica je č. sestra Alfonza Ribezelj. Dne 30. m. m. je č. šolske sestre pripeljala č. gospa mati Stanislaja Voh. Na kolodvoru so jih sprejeli mil. g. prošt in g. Rozman kot predsednik krajnega šolskega sveta in član šol. kuratorija; doma pa gg. primarij dr. DeFranceschi in prof. Vadnjak kot člana kuratorija, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik Turk in preč. kolegijatni kapitelj. Po preteku treh let bo imelo Novo mesto svojo dekliško meščansko šolo in marsikateri stotak bo ne le doma ostal, ampak tudi v mesto prinešen. Dolenjska se probuja, čast možem, ki se za to neumorno trudijo.

Gajevo slavnost na tukajšnji gimnaziji. Dne 3. decembra je priredila naša gimnazija v dvorani „Narodnega doma“ Gajevo proslavo. Dijaški pevski zbor je zelo ubrano zapel Jenkovo pesem „Pobratimijo“, potem je osmošolec Robert Zalokar s pravilnim izgovarjanjem hrvaškega jezika prednašal znano Preradovičevo pesem „Putnik“. G. prof. Majcen je nato v izbranih besedah naslikal življenje in delovanje Gajevo ter posebno naglašal zaslug, ki si jih je stekel za slovensko-hrvaško vzajemnost po upeljavi svojega pravopisa. Proslavo je zaključil dijaški pevski zbor s pesmijo: „Lepa naša domovina“. Radi ravnateljevega godu je bilo prosto.

V cesarice Elizabete bolnico v Novem mestu je bilo meseca novembra vzprejetih 42 bolnic, od meseca oktobra jih je ostalo 45 v oskrbi, skupaj tedaj 87. Od teh je zapustilo bolnico: 24 ozdravljenih, 13 zboljšanih in 2 neozdravljene; umrle so 2; skupaj 41. Ostane jih za mesec december 46 v oskrbi. — V tem mesecu so oskrbništvu došla naslednja darila: Slav. mestna hranilnica novomeška 100 K; gospod Ivan Legat, posestnik v Lescah, 150 kg jabolk; g. Viljem baron Rechbach, c. kr. okr. glavar, 1 zajca; g. Rudolf grof Margheri, grajščak v Starem gradu, 1 voz krompirja, repe in družih poljskih pridelkov; g. Rudolf Smola, grajščak na Grabnu, 1 voz krompirja in repe; g. Josip Mogolič, pos., več vreč zelja in krompirja; g. Neža Starič iz Radje vasi, 3 vreče krompirja; vaščani iz vasi Dalni vrh, Bučna vas in Kamence so darovali skupno veliko množino poljskih pridelkov, katere je g. N. Planinšek iz Kamenc zastonj v bolnico pripeljal; g. Franc Jaklič iz Bučne vasi je daroval sod vina in živil; g. N. Borse iz Razdrtega in g. N. Vidmar iz Broda sta opetovano darovala poljskih pridelkov. Č. g. Jakob Aljaž, župnik na Dovjem zabor jabolk. Vsem dobrotnikom pristrčna hvala. Z 1. januarjem 1910 se bo oddala tudi dobava pomij. Kdor bi hotel le te jemati, naj se zgleda 15. dec. 1909 ob 3. uri popoldne v pisarni oskrbništvu, kjer se mu bodo dala vsa potrebna pojasnila.

Kandija; bolnišnica, poročilo za november 1909. — Tekom mesca novembra je bilo na novo sprejetih 117 bolnikov, ostalih od prej 86. Odšlo je 77 ozdravljenih, 20 zboljšanih, 8 jih ni našlo pričakovanega uspeha, umrli so 3. V oskrbi jih ostane za zdaj 97. Število oskrbovalnih dni znaša ogromno višino 2827. Naj navedemo še nekaj izrednih slučajev bolezni z dostavljenim izidom zdravljenja. 1) Franc Anžlovar, kočar iz Zagorice, župnija Št. Vid pri Zatičini, je prišel v bolnico z rakom v želodcu, smrtno bolan, do kraja izhiran. Za takega ni več pomoči. Umril je 13. novembra v veliko žalost male družinice. — 2) Fant Hribar z Dolge njive, župnija Šent Lovrenc, je vnet pretepač. Prilezel je bil v bolnico že pred dvema mesecema z zlomljeno nogo. A to ga ni izmodrilo, nemirna kri ga je zopet vlekla v gostilno, od koder je prinesel v bolnico vse razrezano uho. Hribar, bo zdaj dovolj skušnje? V tretje gre rado, morda jo boš kmalu zopet skupil, če boš lazil po nevarnih družbah. — 3) Jožef Korošec iz Čateža, 12 let star, je pri vožnji gramozna padel pod kolo, ki mu je zlomilo nogo nad gležnjem in zmečkalo meso na mečah ter odtrgalo od kosti. Dečko bo še delj časa tu, preden bo popolnoma izhodil. Znaprej previdnost! Truga, gramozna polna, je nartežji tovor, navdlo treba do kraja koleasa zapreti. — 4) Legan Jožef, iz vasi Korita, župnija Dobrič, je prinesel s seboj nečedno pritliklino na vratu, takozvani „krof“. Operacija se je posrečila, vrnil se bo v kratkem domov z gladkim vratom. — 5) Vinkele Jurij iz Grčaric, trpi za rakom na želodcu, operacije ni hotel in se je proti koncu mesca vrnil na Kočevsko, tak kot je prišel. — 6) Butala Jakob, občinski ubožec iz Črnomlja, je umrl dne 15. nov. za pljučnico. — 7) Kdor ima hrbtnico poškodeno ali celo zlomljeno, navadno ne ozdravi. Pač pa je dosegel ljubo zdravje s tako hibo Matija Zajec iz Št. Ruprta, zidarski pomočnik, ki je od vinske kapljice omoten zgrmel z odra na tla. Hrbtenico so mu lepo naravnali in vse se je čedno

zaraslo. Pijanci imajo srečo in Matija še dobrega angelja varuha. Naj ga srčno zahvali za pomoč in se mu vsak dan priporoča! — 8) 21. nov. je bil sprejet prileten možakar Matija Šalehar iz vasi Blate pri St. Lovrencu. Imel je koleno oteklo, buči podobno. Ni hotel vztrajati do konca, a vendar je precej boljši odšel k rodbini. — 9) Streljanje vsako leto mnogo nesreč zakrivi. Kako žalostna poročila smo čitali po časnikih. Tudi v Kandijo so dva obstreljenca pripeljali. Planinšek Nace iz Vel. Loke, si je roko obstrelil, 2 prsta sta proč, s tremi utegne še gibati, toda za vojaka ne bo več, ker je slab strelec. — Deček Muhič Peter, 8 let star, iz župnije Suhor, se je z dinamit-patrono ranil. V bolnici so mu morali prste prikrajšati, da ne bo več segal po tako nevarnih rečeh, kot je dinamit. Ja, ti spačeni otroci vse iztaknejo! Stariši, pozor! — 10) Brez Ribničana ne more nikjer biti. Tudi v bolnici sta dva. 28. nov. so s Kota pod Novoštifto poslali fanta Janeza Mihelič. Sekal je drva, pa mu je sekira v nogo ušla. Upanje je, da bo ozdravel. Drugi je že od 1. maja tučaj, hira in polagoma umira. 11) Lindič Peter iz Dol. vasi pri Šmarjeti, nazadnje v službi v Dolah, je prestal srečno hudo operacijo. Izrezali so mu bulo na hrbtu. Bo kmalu dober. — Naj zahvali Boga pa spretne zdravnike in usmiljene brate ter pošteno službo Bogu in ljudem. — 12) Še nekdo je prišel v bolnico umret: Jožef Košmrli iz Slatnika, domače šmihelske župnije. Ves čas ni spregovoril besedice, kakor bi bil mutast. Samo sv. olje je mogel sprejeti. — Samo tri dni je ležal v bolnici, prišel je le umret, kakor marsikateri drugi. — Nihče ne bi verjel, da pridejo celo iz špekulacije v Kandijo umirat. Neki hrvaški Vlah je naravnost rekel: „Pri vas se ceneje umre. S petakom je vse poravnano: krsta, pogreb in še ena sv. maša povrh.“ Torej še pri tem mora biti „barantija“. Lepa je ta!

Kandija, bolnišnica. Dva važna opominja, ki naj jih nihče ne prezre, ampak pazno prečita in se po njih ravna ter še drugim naznani. — 1. Ravno o tem času bolniki in hiranci od vseh strani pritiskajo v bolnico. Te dni so zavzeli vse prostore, da sta celo po dva na eni postelji, kar je pa velika ovira zdravljenja ali na tleh ležijo. Zato naj vsakdo pismeno poprej vpraša pri vodstvu bolnice, bo li dobil prostor ali ne. Utegne se zgoditi, da se bo moral takoj domov obrniti, ker zanj ne bo prostora. — 2. Vsak bolnik mora prinesiti s seboj od domačega župnika ali župana popisano listek, na katerem bo stalo, kako se piše, iz katere vasi je, hišna številka in natančni rojstni podatki. Prosimo! Naj nihče tega ne pozabi! Nekateri bolnik ne ve čisto nič povedati, kdo in kaj da je. Samo toliko se vidi, da je na svetu.

Gospodarske drobtine.

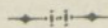
— **Čiščenje vina.** Ako se vino noče z navadnimi čistili očistiti, se priporoča kaolin kot čistilo. To velja zlasti pri gostih in sluznatih vinih. Kaolin je bela prst, ki rabi za izdelovanje porcelana. Podobno kakor kaolin se rabi španska prst, ki jo veččaki še bolj priporočajo. Kaolin se v določeni množini primeša vinu in sicer se vzame na 100 l vina po 10 do 50 deka. Dognati je to z malo poskušnjo, ki se napravi z litrom vina, kateremu se primeša 1 do 5 gramov kaolina oziroma španske prsti. Potrebna množina kaolina se potem za dotičen sod odtehta, dene v škaf in nalije z vinom, nakar se dobro premeša in vlije potem v sod. Na vsak način se pa priporoča najprej taka čistila izprati s čisto vodo na ta način, da se v škaf nalije najprej vode in da se čistilo z vodo dobro premeša. Na to se pusti zmes pri miru, da se čistilo usede. Voda se odlije in potem to izpiranje še enkrat ponovi. Kakor v škafu se kaolin ozir. španska prst usede tudi v sodu in potegne seboj vso kalnost vina. Ko se je vino dobro očistilo, ga je pretočiti.

— **Vlačljivost vina** se najraje pokaže pri slabih in mladih vinih in pri mostih, ki nočejo kipeti. Vzrok so glivice, ki pretvarjajo sladkor v sluznate snovi. Takim vinom se priporoča dodati tanina, na vsakih 100 litrov 10 do 20 gramov. Tanin se razstopi v vinu ali pa v finem špirtu. Če je vino zelo šibko, se mu lahko doda na hektoliter tudi 1 liter finega špirta. To dovoljuje tudi nova vinska postava. Vino je pretočiti pri tem seveda v dobro zažveplan sod. Čez 14 dni se tako vino filtrira ali pa čisti in pozneje vnovič pretoči.

— **Živinska sol** se dobiva v Ljubljani po 6 K 90 h 100 kg ali po 3 K 60 h 50 kg. Oddaja se v vrečah po 50 kg in je denar naprej poslati. Pri nas bi morali živinsko sol sploh pokladati živini in je cena tako nizka, da jo naši živinorejci lahko kupujejo. 50 kg jo ima mali posestnik dosti za celo zimo in tisti

izdatek 3 K 60 h se mu pri živini prav dobro povrne. Zato pa svetujemo našim živinorejcem, da naročujejo živinsko sol in jo redno pokladajo svoji živini, ki jim bo za to hvaležna. Posebno v zimskem času, ko pokladamo dosti trde slame, je pokladanje soli neobhodno potrebno, če hočemo, da bo krma več zalegla

Ameriški novičar.

= **Cherry, Ill.** Vsled katastrofe v tukajšnjem premogovem rovu je moralo umreti devetnajst in ne osemnajst Slovencev, kakor se je prvotno poročalo. Nekoliko jih je bilo pri raznih podpornih društvih, in skoraj vsi ostavljajo vdove in otroke.

V svrhu natančnejšega pregleda, objavljamo danes imena pokojnikov, kakor tudi imena društev, katerih člani so bili nesrečniki, in število otrok, ki so postali vsled katastrofe sirote:

1. Martin Rebsel, ostavlja ženo in 4 male otroke, je ud društva Triglav, št. 2. La Salle, Ill., S. N. P. J.
2. Josip Rebsel, ud društva Gora, št. 45, Cherry, Ill. S. N. P. J., zapuša ženo in 1 malega otroka.
3. Jernej Lindič, od društva Gora, št. 45, S. N. P. J., zapuša ženo in 3 male otroke.
4. Anton Poulin, ud društva Gora, št. 45, S. N. P. J., zapuša ženo in 1 malega otroka.
5. Josip Ermakora, ud društva Gora št. 45, S. N. P. J., zapuša ženo in 3 male otroke.
6. Anton Vesel, ud društva Gora, št. 54 S. N. P. J. zapuša ženo in 3 male otroke.
7. Frank Retelj, ud društva Gora, št. 45 S. N. P. J., zapuša ženo in 2 otroke.
8. Matija Gril, ud društva Gora, št. 45, S. N. P. J., zapuša ženo in 3 male otroke.
9. Ivan Kraus, ud društva Gora, št. 45, S. N. P. J., zapuša ženo in 4 male otroke.
10. Frank Jakše, ud društva Gora, št. 45, S. N. P. J., samec, zapuša v starem kraju žalujoče stariše, brate in sestre.
11. Anton Kravana, ud društva Gora št. 45, S. N. P. J., je samec.

Teh 11 spada k S. N. P. J.; vdove oženjenih in deca so tukaj.

12. Ivan König, ud društva sv. Družine št. 5, K. S. K. J. v La Salle, zapuša ženo in pet malih otrok v starem kraju.
13. Pavel Zajc, ud društva sv. Družine št. 5 K. S. K. J., zapuša ženo in 2 mala otoka tukaj.
14. Petar Bregar (ni v društvu), zapuša ženo in 7 deloma odraslih otrok v starem kraju.
15. Josip Pirh (ni v društvu) zapuša ženo tukaj.
16. Martin Ovsek (ni v društvu) zapuša ženo tukaj.
17. Daniel Ovsek (ni v društvu) zapuša ženo in 3 male otroke tukaj.

18. Josip Kravana (ni v društvu) zapuša ženo in 3 male otroke tukaj.

19. Anton Črmelj, samec, ni pri nobenem društvu.

Skupno mrtvih 19 mož; od teh je 16 oženjenih, 3 samci. Tukaj zapuščenih vdov 14 z 32 malimi otroci. V starem kraju dve zapuščeni vdovi z 12 otroci.

= **Cherry Ill.** Listi poročajo, da so rešili še 20 živih premogarjev, ki so ves teden ob prepicli hrani še ostali pri življenju. Vidi se, da bi bili rešili še več ljudi, ako bi ne zanemarljivi rešilnih poskusov. Velika krivda pada na rudnikovo vodstvo.

= **Iz Friutvale v Californiji** se javlja, da je tamkaj umrla Mrs. Ant. Murnikova, soproga ustanovitelja najstarejšega slovenskega časopisa v Ameriki „Amerikanskega Slovenca“ in večletnega urednika „Glas Naroda“. Pokojnica je prominula dne 10. novembra popoldne po sedemindvajset tednov trajajočej bolezni in sicer v 56. letu svoje dobe. Pogreb se je vršil dne 12. nov. dopoldne. Ostavila je petero dece in užaloščenega soproga, kateremu je bila nad triintriideset let verna družica.

= **Cleveland, Ohio.** Za novo cerkev, oziroma za obhajilno mizo, v Šmihelu pri Žužemberku sta med ondotnimi Slovenci gg. Fran Glavič in Fran Majar nabrala lepo vsoto 69:60 dolarjev. Imena darovalcev se bodo brala z lece v Šmihelu in zanje se bo darovala sv. maša.

= **St. Pavel, Min.** Poročali smo že, da je slovenski rojak J. M. Solnce, župnik pri sv. Neži, obhajal dne 17. oktobra 1909 svoj srebrni mašniški jubilej. Tem povodom je na svitlo prišla spominska knjižica v nemškem jeziku, (ker je dotična župnija nemška). Ta cerkvena občina je bila ustanovljena l. 1887. Prvi župnik je bil naš rojak Jakob Trobec, ki je zidal tudi prvo

cerkev sv. Neže. Ko je bil on l. 1897 imenovan škofom v St. Cloud, je postal njegov naslednik pri sv. Neži J. Solnce. Ker je prva cerkev premajhna, je sklenila občina zidati novo. In prav ob 25 letnici g. Solnce je škof Trobec blagoslovil temeljni kamen. Stavba je proračunjena na 150.000 dol. Knjižica ima lične slike papeža Pija X. nadškofa Ireland-a iz St. Paula, škofa Trobca iz St. Clouda, župnika J. M. Solnce in drugih farnih veljakov ter župnih poslopij.

= **New York.** Volitve. William Gaynor iz Brooklyna, bivši član državnega višjega sodišča in kandidat demokratov za župana Velikega New Yorka, je bil včeraj izvoljen z večino 73.016 glasov. Gaynor je namreč dobil 250.678 glasov, republikanec O. T. Bannard 177.662 in neodvisni kandidat William R. Hearst 153843. Mestno svetovalstvo bo štelo 43 demokratov in 36 fusionistov (Bannardovih in Hearstovih pristašev). Doslej je videti, da bodo imeli republikanci v državni postavodaji večino 43 glasov, kar pomenja pridobitev petih glasov.

= **Novi avstrijski konzulat** bode otvorjen dne 1. januarja 1910 v Winnipeg, Manitoba, Canada. Konzul pa postane tam naš rojak dr. John Schwegel. Dr. Schwegel je sedaj konzul v Montrealu, Canada, a preje je bil trgovinski poročevalec za trgovinsko ministrstvo v New Yorku; znan je tudi rojakom v Chicagu, Ill., in sploh po Zjedinjenih državah.

Raznoterosti.

* **Napredek katoliške cerkve na Angleškem.** V francoskem jeziku tiskano misijonsko letno poročilo priobčuje zanimivo statistiko o napredku katoliške cerkve na Angleškem. Od leta 1899. je iz evangeljske prestopilo v katoliško cerkev: 446 pastorjev, 417 članov parlamenta, 205 častnikov, 162 časnikarjev in pisateljev, 129 juristov, 69 medicincev, 36 pomorskih častnikov in 60 članov aristokratske družbe. Čudno, ti se vendar štejejo med omikance.

* **Prebivalstvo Hrvatske in Slavonije.** Hrvatska in Slavonija sta imela l. 1900 2,416.304 prebivalcev. Glasom najnovjših statističnih podatkov sta pa imela koncem l. 1908 2,855.949 prebivalcev. Glavno mesto Zagreb je imelo l. 1900 61.002 prebivalca, l. 1908 pa 76.892 prebivalcev. Sledeča mesta so imela koncem 1908, in sicer: Senj 3.525 prebivalcev, Bakar 1.745, Karlovac 15.860, Petrinje 5.404, Sisek 7.644, Varaždin 13.513, Križevci 4.739, Brod 9.023, Požega 5.994, Osjek 27.836, Karlovci (sremski) 5.978, Mitrovica 12.836, Petrovaradin 4.430, Zemun 16.747 prebivalcev. V vseh hrvatskih mestih je bilo koncem l. 1908 skupno 226.059 prebivaleev.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Čč. gg. I. Šalehar, duh. svet., Fr. Špendal, kan., gospa Antonija Pavčič, mesto venca na krsto umrle gospe Kopač, po 10 K. P. n. gg. Jos. Gerdešč, dvor. svet., Fr. pl. Šuklje, dež. glavar po 4 K. J. Krajec nasl., Adolf Pauser, dr. Pilshofer, A. Pöll v. Föhrenau, dr. Žitek po 2 K. A. Agnitsch, Aumann, c. kr. d. oskrb., Čižmek, ofic., gospa v. Fichtenau, Jarc, c. kr. sod. svet., E. Kastelic, trg., Iv. Kastelic, Košak, gostil., Mikolič, krojač., J. Perko, c. kr. sodni oficijal., E. Rizzoli, c. kr. sod. svetnik, F. Seidel, trg., Boh. Skalicky, Schiffner Alb., Vadjnal, c. kr. prof., F. Vidic, dr. Hrašovec po 1 K. Gospa Durini, Foršek, pek, mojster, Pristov, c. kr. dav. sluga, Reitz, urar, Šproc, c. kr. okr. tajnik po 60 v. — Vsem plemenitim dobrotnikom povrni Bog!

Listnica uredništva:

Praprot 10. p. Semič. Svoje ime morate nam naznautiti.

Sejmi na Dolenjskem v mesecu decembru.

V Kostanjevici in v Višnji gori 13; v Škocijanu in v Kandiji 16.; v Črnomlju 21; v Mirni peči 29.

Loterijske številke.

TRST, 4. decembra 23 75 24 62 5

Krasne jaslice

za cerkev ali za društva so na prodaj pri

J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Cena 180 kron.

Leopold Kopač, trgovec in posestnik, naznanja v svojem in imenu otrok vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo, njegovo iskreno ljubljeno soprogo, oziroma mater, svakinjo, sestro in teto, gospo

Marijo Kopač roj. Rabič

danes ob polu 7. uri zjutraj po dolgotrajni mučni bolezni, večkrat prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, v 37. letu svoje dōbe, k sebi v boljšo večnost poklicati.

Pogreb bude v nedeljo 5. grudna ob 4. uri popoldne od hše žalosti Glavni trg na tukajšnje pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo brale v tukajšnjih cerkvah.

Draga pokojna bodi priporočena v blag spomin in molitev.

NOVO MESTO, dne 3. gradna 1909. (257)

Zahvala.

Povodom bolezni in smrti naše izkreno ljubljene soproge, oziroma matere, gospe

Marije Kopač

nam je došlo toliko izkrenih dokazov sočutja, da se tu javno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Osobito pa izrekamo zahvalo za častno spremstvo pri pogrebu, potem večkratni obisk v bolezni in zadno tolažbo premilostljivemu gospodu novomeškemu proštu dr. S. Elbertu, kakor tudi drugim prečastitim duhovnikom, očetom frančiškonom, usmiljenim sestram in vsem drugim meščanom in okoličanom, ki so spremili predrago k zadnemu počitku v tako obilnem številu.

NOVO MESTO, 6. decembra 1909.

(263)

Rodbina Kopačeva.

Gospodinja

se išče za deželno kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni železnici. Naloga iste je za zavod kuhati ter perilo oskrbovati. Plača po dogovoru. Ponudbe naj se pošiljajo najkasneje do 20. t. m. ravnateljstvu. Vstop najkasneje do konca t. m.

Ravnateljstvo dež. kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. železn.

(Štajersko.)

(260)

Kovača,

(295-2-1)

oženjenega, išče se na deželo, ob enem ima voditi v svoji režiji gostilno iz desetine, malo prodajalno in trafiko. Prednost imajo oni z malo kavcijo. Oglasiti se je ustmeno ali pismeno pri gosp. Bartol-u Polič, veleposestnik in trgovec v Karlovcu (Hrvaško).

Dražbeni oklic.

E 467/9

14

Dne 16. decembra 1909 dopoldan ob 10. uri bo pri spodaj označeni sodnji, v izbi št. 6. dražba nepremičnin vl. št. 382 k. o. Strauskavas. Nepremičnini, ki jo je prodati na dražbi je določena vrednost na 2760 K. Najmanjši ponudek znaša 1840 K, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se s tem odobro in listine, ki se tičejo nepremičnine, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj označeni sodnji v izbi št. 6. med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označene sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, oddelek II.,

dne 9. oktobra 1909.

(262)

Dražbeni oklic.

E 552/9

6

Dne 16. decembra 1909 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj označeni sodnji v izbi št. 6 v Rudolfovem dražba zemljišč vl. št. 153 in 154 k. o. Cerovc ki sestoji iz stavbene parcele št. 200 ad Cerovc, na kateri stoji zidanca, dveh vinogradnih parcel, enega travnika in vrta s pritlikino vred.

Nepremičninama, ki ju je prodati na dražbi je določena vrednost na ad a) vl. št. 153 — 130 K 69 h, ad b) vl. št. 154 — 103 K 98 h, pritliklini na 3 K. —

Najmanjši ponudek znaša ad a) 87 K 13 h in ad b) 71 K 32 h pod tem zneskom se ne prodaje.

Odobrene dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj označeni sodnji v izbi št. 5 med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, odd. II.,

dne 31. oktobra 1909.

(261)

Dobro staro vino

belo in rudeče, in tudi veliko letošnega vina se proda po nizki ceni na graščini Struga. Naslov: Fichtenau, Rudolfovo. (258-2-1)

Krompir se prodaja še vedno mer-
nik 1 K 20 v.

Ne v razložnem oknu

ampak v prodajalni knjig in umetnin

URB. HORVAT-a so na razpolago

ravnokar doše

(255-3-2)

najlepše umetne, božične
in novoletne razglednice.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu si usojam uljudno naznaniti, da sem se preselil in da izvršujem od sedaj naprej svoj

fotografski obrt

v Kandiji v hiši gosp. Fr. Kovača (poprej „pri Čebelarju“).

Fotografiral bodem v popolnoma zaprtem, po zimi zakurjenem, vsem zahtevam fotografičnega ateljeja ustrezajočem ter v vsakem času zelo ugodnem prostoru.

Da postrežem sl. občinstvu tudi z popolnoma modernimi slikami, fotografiral bodem lahko z umetno svetlobo. Slike izvršujem na raznih modernih papirjih raznih barv, v vsakovrstnih oblikah od najmanjšega formata do naravne velikosti.

Reprodukcije, koloracije in vsa v to stroko spadajoča dela. Za mnogobrojni naklonjeni obisk se priporoča

(253-0-2)

s spoštovanjem

H. Dolenc.

Sprejemem dečka

ne manje kakor 13 let starega, kateri je več slovenščine in nekoliko nemščine v pisavi in jeziku ter računanju. (256-0-2)

Karol Barborič, zaloga oblačilnega blaga.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

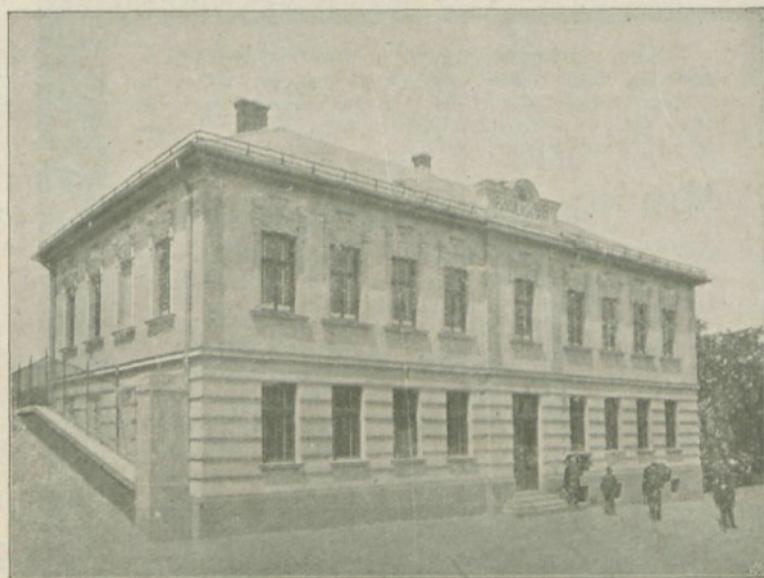
reg. zadruga z neomejeno zavezo 198-0-14)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 4¹/₂ 0/0

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Naznanjam, da imam v zalogi vedno frišno in trpežno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

Jakob Mikolič, (235-4-4)

krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92

priporoča se preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno — talarje, površnike itd. —

po najkusknejšem in najnovjšem kroju. — Izdelujem vsako v to stroko spadajoče delo natančno po meri.

Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljajoč, da bodem vedno skrbel, da izvršim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.

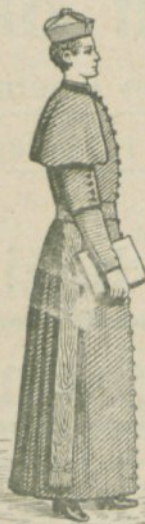
Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moči; zatorej se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilega.

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne šofe ter tudi nepremojljiv tirolski loden za haveloke.

Tudi imam narejene haveloke vsake velikosti za gospode in dečke po nizki ceni.

Dijakom znižane cene!

**Lepa božična in novoletna darila
priporoča tvrdka J. Krajec nasl.
v Novem mestu.**

Stavbeno podjetje Znidarčič & Stepančič

Gorica, ulica Mattioli
filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata

(170-0-21)

Znidarčič & Stepančič.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-41)